

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över

- 1. Näringsdepartementets promemoria Ett aktivitetskrav för rätt att överklaga vissa beslut om lov m.m.**
 - 2. Boverkets rapport (2016:26) Begränsad skyldighet att underrätta och rätt att överklaga enligt plan- och bygglagen**
 - 3. Förslag till ändring i 9 kap. 41 b § plan- och bygglagen i Näringsdepartementets promemoria Nya steg för en effektivare plan- och bygglag (Ds 2014:31)**
-

(N2016/05819/PBB)

Sedan Riksdagens ombudsmän inbjudits att lämna synpunkter på förslagen i de i rubriken nämnda promemoriorna samt Boverkets rapport får jag anföra följande:

1. Näringsdepartementets promemoria Ett aktivitetskrav för rätt att överklaga vissa beslut om lov m.m.

I promemorian föreslås att det i plan- och bygglagen införs bestämmelser om att ett beslut om lov eller förhandsbesked i fråga om en åtgärd som antingen innebär en avvikelse från en detaljplan eller områdesbestämmelser, eller ska utföras i ett område som inte omfattas av en detaljplan eller områdesbestämmelser, får överklagas endast av den som skriftligen har framfört synpunkter på ansökan som inte har blivit tillgodosedda.

Ett liknande förslag övervägdes i betänkandet SOU 2014:14. Där konstaterades att det endast var 2,5–3,5 procent av besluten om bygglov som överklagades och att det inte kunde sägas att andelen lovbeslut som överklagades var omfattande eller att det fanns ett problem med att många lovbeslut överklagades. Behovet av att ändra bestämmelserna om vem som har rätt att överklaga beslut om lov eller förhandsbesked ansågs därmed vara begränsat (se s. 112 f.).

Som skäl för att nu införa en begränsning i överklaganderätten anförs i promemorian i huvudsak effektivitetsskäl. De bedömningar som gjordes i SOU 2014:14 om behovet av att ändra överklagandebestämmelserna har inte kommenterats och några nya uppgifter om hur många ärenden som kan komma att påverkas av förslaget eller i vilken omfattning det kommer att påverka effektiviteten i bygglovsprocessen har inte presenterats. I promemorian anges

endast att förslaget skulle medföra *vissa* effektivitetsvinster och att det *kan* bidra till att besluten får högre kvalitet. Förslaget väntas också till *viss del* medföra färre överklaganden och därmed en snabbare lovprocess.

Enligt min bedömning är de positiva effekterna av förslaget oklara och jag är inte övertygad om att de effektivitetsvinster som eftersträvas verkligen kommer att nås. Den ökade administrativa belastningen på byggnadsnämnderna som förslaget kommer att medföra samt att förfarandet kommer att belastas med fler processer gällande formaliafrågor, dvs. om en sakägare faktiskt beretts tillfälle att yttra sig, innebär snarare en risk för att handläggningstiderna blir längre. Jag avstyrker därför förslaget.

I den föreslagna lydelsen av 13 kap. 11 § andra stycket 2 plan- och bygglagen anges att inskränkningen i rätten att överklaga inte ska gälla i de fall då sakägaren inte har beretts tillfälle att yttra sig över vad andra tillfört ärendet, om detta har påverkat beslutet. Även om denna bestämmelse reglerar talerätten ger den enligt min mening intrycket av att en sakägare under handläggningen av ett ärende om bygglov eller förhandsbesked ska beredas tillfälle att yttra sig över vad andra tillfört i ärendet om detta påverkar beslutet. Då något sådant krav inte finns i 9 kap. plan- och bygglagen kan en osäkerhet uppstå kring hur omfattande kommuniseringsskyldigheten gentemot sakägarna är. Det framgår inte av promemorian att avsikten varit att utöka kommuniseringsskyldigheten och jag utgår från att detta ses över ytterligare om förslaget kommer att genomföras.

2. Boverkets rapport (2016:26) Begränsad skyldighet att underrätta och rätt att överklaga enligt plan- och bygglagen

Enligt Boverkets förslag ska enbart det förhållandet att någon äger en fastighet som direkt gränsar till eller endast med gata eller väg skiljs från den fastighet på vilken en åtgärd utförs inte medföra underrättelseskyldighet enligt 9 kap. 25 § plan- och bygglagen eller rätt att överklaga. Som skäl för förslaget anförs att arbetsbördan kommer att minska för byggnadsnämnderna och de överprövande instanserna.

Enligt rättspraxis har s.k. rågrannar rätt att överklaga ett beslut om lov eller förhandsbesked. Rågrannar ska också ges tillfälle att yttra sig enligt 9 kap. 25 § plan- och bygglagen. Denna praxis har utvecklats och motiverats av enkelhets- och effektivitetsskäl. För egen del kan jag inte se att Boverkets förslag kommer att leda till att arbetsbördan för byggnadsnämnderna och överinstanserna minskar. Tvärtom blir handläggningen mer omständlig och hanteringen försvåras. Av den anledningen avstyrker jag förslaget.

3. Förslag till ändring i 9 kap. 41 b § plan- och bygglagen i Näringsdepartementets promemoria Nya steg för en effektivare plan- och bygglag (Ds 2014:31)

Enligt förslaget ska byggnadsnämnderna vid expedieringen av bygglov och förhandsbesked inte behöva skicka det meddelande som kungörs i Post- och Inrikes

Tidningar till de ägare av grannfastigheter och de övriga kända sakägare som beslutet uppenbarligen inte angår.

Jag avstyrker förslaget och hänvisar härvid till vad jag tidigare yttrat i frågan (se dnr S2014/6634/PBB).

Lars Lindström

Cecilia Melander

I beredningen av yttrandet har byråchefen Charlotte Håkansson deltagit.